

CÔNG TÁC BỒI DƯỠNG THANH NIÊN TRONG DI CHỨC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

Nguyễn Quang Bình¹

Tóm tắt. “Di chúc” (1969) của Chủ tịch Hồ Chí Minh là một tác phẩm đặc biệt có nhiều giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc đối với toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta. Bản “Di chúc” đề cập đến nhiều vấn đề về Đảng, về cách mạng, về nguyện vọng cá nhân của Hồ Chí Minh. . . , trong đó, tư tưởng của Người về công tác bồi dưỡng thanh niên cho cách mạng được đề cập phong phú, toàn diện. Việc quán triệt công tác bồi dưỡng thanh niên trong “Di chúc” của Chủ tịch Hồ Chí Minh là vấn đề quan trọng, cấp thiết góp phần đưa Chỉ thị 05-CT/TW vào thực tiễn cuộc sống.

Từ khóa: Hồ Chí Minh, Di chúc, Công tác thanh niên.

1. Đặt vấn đề

Ngày 9/9/1969, tại Lễ truy điệu Chủ tịch Hồ Chí Minh, Ban chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam đã công bố bản “Di chúc” của Người trên cơ sở tổng hợp bản “Di chúc” viết năm 1965 và các bản chỉnh sửa, bổ sung vào các năm 1968 và 1969. Bản “Di chúc” là một tác phẩm đặc biệt của Chủ tịch Hồ Chí Minh, một tài sản vô cùng quý báu của Đảng Cộng sản Việt Nam và dân tộc Việt Nam, có ý nghĩa lịch sử và giá trị lý luận, giá trị thực tiễn sâu sắc, không chỉ trong quá khứ mà cả trong thời kỳ đổi mới hiện nay. Trong đó, một khía cạnh trong những giá trị thực tiễn của “Di chúc” trong thời kỳ đổi mới đó là giá trị của vấn đề bồi dưỡng thanh niên - bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm.

2. Nội dung nghiên cứu

Trong bản “Di chúc” của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành một phần nói về vai trò của thanh niên và công tác thanh niên của Đảng. Điều này đã thể hiện tư tưởng, tình cảm, sự quan tâm đặc biệt của Bác Hồ đối với thanh niên và công tác thanh niên của Đảng. Người viết: “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng”, vừa “chuyên” (1). Đây chính là sự tổng kết lý luận mà Hồ Chí Minh rút ra từ lịch sử nhân loại, dân tộc; từ thực tiễn lãnh đạo, chỉ đạo công tác thanh

Ngày nhận bài: 25/11/2017. Ngày nhận đăng: 18/01/2018.

¹Hệ Sau đại học, Trường Sĩ quan Chính trị;

e-mail: binhcnxhkh@gmail.com

niên của Người qua các thời kỳ cách mạng, để tiếp tục định hướng việc giáo dục rèn luyện và phát huy mọi tiềm năng to lớn của thanh niên trong sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc.

Theo Hồ Chí Minh tương lai của đất nước, của dân tộc nằm ngay trong tay các thế hệ thanh niên. Người khẳng định, thanh niên là lực lượng cách mạng hùng hậu, bộ phận quan trọng của dân tộc, là lớp người kế tục sự nghiệp cách mạng của cha anh. Từ vai trò to lớn của thanh niên đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và tương lai của dân tộc, Bác căn dặn: “Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết” (2). Luận điểm này của Người đã chỉ ra rằng, độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội sẽ mất nếu các thế hệ thanh niên không được chăm lo giáo dục đào tạo thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên”.

Là người đứng đầu Đảng và Nhà nước, Bác luôn chú trọng tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng và Chính phủ đối với công tác thanh niên. Ngay sau Cách mạng tháng Tám, Người đã chỉ thị thành lập Bộ Thanh niên, rồi đến Nha Thanh niên trong Chính phủ để chăm lo công tác thanh niên. Bác luôn nhắc nhở các bộ, các ngành ban hành những chính sách nhằm giải quyết những vấn đề thuộc lợi ích nguyện vọng chính đáng của thanh niên; tổ chức Đoàn thanh niên phải liên hệ với các lực lượng của Chính phủ. Hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo đó của Người đã chỉ ra rằng, muốn đào tạo bồi dưỡng thanh niên thành những lớp người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên”, cần tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng và Nhà nước; sự tổ chức phối hợp nhiều lực lượng của xã hội.

Tư tưởng về thanh niên và bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau trong “Di chúc” của Chủ tịch Hồ Chí Minh mang tính thời đại sâu sắc. Trước yêu cầu quá trình hội nhập quốc tế, Đảng ta đã không ngừng tăng cường sự lãnh đạo đối với công tác thanh niên nhằm bồi dưỡng và phát huy hiệu quả vai trò, trách nhiệm của thanh niên. Thực hiện “Di chúc” của Người, bước vào thời kỳ đổi mới, Đảng ta khẳng định: “Đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, lý tưởng, truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức tôn trọng và nghiêm chỉnh chấp hành Hiến pháp và pháp luật cho thế hệ trẻ. Có cơ chế, chính sách phù hợp tạo môi trường, điều kiện thuận lợi cho thế hệ trẻ học tập, nghiên cứu, lao động, giải trí, phát triển trí tuệ, kỹ năng, thể lực. Khuyến khích, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, xung kích, sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ hiện đại. Phát huy vai trò của thế hệ trẻ trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Thu hút rộng rãi thanh niên, thiếu niên và nhi đồng tham gia các tổ chức do Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh làm nòng cốt và phụ trách” (3).

Trong thực tiễn, Đảng và Nhà nước ta thường xuyên quan tâm đến việc giáo dục, bồi dưỡng và rèn luyện thanh niên theo “Di chúc” của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Thường xuyên quan tâm đến những nhu cầu, nguyện vọng chính đáng của tuổi trẻ, từ đó đề ra những chủ trương, chính sách, kế hoạch cụ thể cho đoàn viên, thanh niên được rèn luyện, lao động, học tập, được phát huy năng lực, khả năng sáng tạo và sức trẻ của mình vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong những năm qua, cùng với những thành tựu quan trọng và to lớn của đất nước, công tác giáo dục, bồi dưỡng thanh niên đã góp phần tạo dựng nên một lớp thanh niên mới, trong đó có bộ phận thanh niên tiên tiến đi đầu trên nhiều lĩnh vực, có thái độ, nhận thức tốt và ý thức chính trị cao, có ý chí vượt qua khó khăn, vươn lên lập thân, lập nghiệp, góp phần không nhỏ vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Tuy nhiên, trước sự biến đổi kinh tế - xã hội ở nước ta trong quá trình đổi mới; sự gia tăng phân hoá giàu nghèo, sự tha hoá, biến chất của một bộ phận cán bộ, những thông tin xấu, độc hại lan truyền trên internet... đã làm cho một bộ phận thanh niên sống thiếu lý tưởng, giảm sút niềm tin, ít quan tâm đến tình hình đất nước. Một bộ phận thanh niên thiếu ý thức chấp hành kỷ luật, sống thực dụng, xa rời truyền thống văn hoá dân tộc, thờ ơ, lãnh cảm với những vấn đề xã hội. Tình trạng tội phạm trong thanh thiếu niên gia tăng và diễn biến ngày càng phức tạp... Một bộ phận không nhỏ thanh niên có những biểu hiện thiếu tự tin vào vai trò cá nhân hay thái độ bàng quang đối với những vấn đề của đất nước. Nguồn nhân lực trẻ hiện nay còn có những hạn chế nhất định, chưa theo kịp sự vận động, phát triển của thực tiễn đất nước và thế giới. Một bộ phận thanh niên có trình độ học vấn còn thấp, thiếu kiến thức, kỹ năng trong lao động và hội nhập quốc tế. Tính độc lập, chủ động, sáng tạo, năng lực thực hành sau đào tạo của thanh niên còn yếu, chưa đáp ứng được yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Thực trạng trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân như một số cấp ủy đảng, chính quyền, đoàn thể chưa quan tâm đúng mức đến công tác thanh niên và việc bồi dưỡng, giáo dục lý tưởng cách mạng cho thanh niên. Vai trò của tổ chức đoàn và đội ngũ cán bộ đoàn ở nhiều nơi chưa được phát huy; nội dung, hình thức, phương pháp hoạt động đoàn còn nhiều hạn chế. Một bộ phận thanh niên thiếu ý thức tu dưỡng rèn luyện về phẩm chất đạo đức, lối sống cùng sự chống phá của các thế lực thù địch và những tiêu cực của nền kinh tế thị trường... đã và đang tác động không nhỏ đến chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục, bồi dưỡng thanh niên.

Hiện nay, trong điều kiện của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 và xu thế toàn cầu hoá kinh tế, việc giáo dục rèn luyện thanh niên trở thành người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng" vừa "chuyên" liên quan đến vận mệnh của Đảng, chế độ xã hội chủ nghĩa và dân tộc. Để thực hiện tốt nhất "Di chúc" của Bác về công tác thanh niên, Đảng phải lãnh đạo xây dựng những giải pháp về thanh niên và công tác thanh niên trong thời kỳ mới, tập trung vào một số biện pháp cơ bản sau:

2.1. Xây dựng tổ chức Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức

Tập trung xây dựng tổ chức đoàn vững mạnh thực hiện tốt chức năng là đội dự bị tin cậy của Đảng; lực lượng chính trị nòng cốt trong các phong trào thanh niên và tổ chức của thanh niên, đại diện cho quyền và lợi ích hợp pháp của tuổi trẻ Việt Nam. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước cần thể chế hoá các quan điểm của Đảng về công tác thanh niên bằng các văn bản pháp luật, các chính sách đối với thanh niên. Tăng cường quản lý Nhà nước về công tác thanh niên, xây dựng quy chế phối hợp giữa cơ quan chính quyền với tổ chức thanh niên. Tổ chức phối hợp trên quy mô toàn xã hội làm công tác thanh niên. Vai trò của các tổ chức kinh tế, xã hội trong công tác thanh niên được thể hiện ở việc chấp hành nghiêm chỉnh các quy định chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật Nhà nước liên quan đến thanh niên; tham gia xây dựng và hoạch định các chính sách, pháp luật về thanh niên và công tác thanh niên; tạo mọi điều kiện tham gia quản lý, bồi dưỡng giáo dục và phát huy thanh niên. Các đoàn thể xã hội cần có chương trình công tác thanh niên của tổ chức mình; xây dựng quy chế phối hợp hành động với Đoàn và các tổ chức thanh niên. Đề cao vai trò của gia đình trong việc nuôi dạy và giáo dục ý thức công dân, ý thức duy trì và phát triển nề nếp, truyền thống gia đình và tinh thần cộng đồng trách nhiệm; động viên thanh niên tích cực tham gia các hoạt động quản lý nhà nước và xã hội.

2.2. Chăm lo giáo dục, bồi dưỡng rèn luyện và tạo điều kiện cho sự phát triển và trưởng thành của thanh niên

Đặc biệt coi trọng việc giáo dục truyền thống văn hoá, văn hiến, đoàn kết cộng đồng, rèn luyện ý chí tự lực tự cường, lòng tự tôn dân tộc, khát vọng vươn lên chiếm lĩnh đỉnh cao trí tuệ, không cam chịu nghèo nàn lạc hậu; giáo dục tinh thần xung kích, tình nguyện vì cộng đồng và sự phồn vinh của đất nước cho thanh niên. Giáo dục lòng yêu lao động, trân trọng sức lao động, biết hưởng thụ chính đáng, chống lối sống thực dụng; ý thức kế thừa và phát huy các giá trị đạo đức truyền thống, lối sống, nếp sống công tác, lao động, sinh hoạt lành mạnh, văn minh, giữ vững thuần phong mỹ tục của dân tộc, dòng họ, gia đình, đấu tranh chống lối sống ích kỷ, coi thường kỷ cương phép nước, luân thường đạo lý; nâng cao nhận thức và định hướng hành động của thanh niên trong đấu tranh phòng chống các tệ nạn xã hội. Giáo dục truyền thống cách mạng vẻ vang của Đảng, của dân tộc, của Đoàn. Giáo dục luật pháp và ý thức công dân, xây dựng lối sống “Sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật”. Giáo dục tinh thần cảnh giác cách mạng, ý thức quốc phòng toàn dân, trách nhiệm và nghĩa vụ công dân tham gia xây dựng nền quốc phòng toàn dân và bảo vệ Tổ quốc.

2.3. Đổi mới công tác giáo dục lý tưởng, chú trọng bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thanh niên

Thường xuyên đổi mới nội dung, hình thức, giải pháp phù hợp với từng nhóm đối tượng thanh niên. Các hình thức giáo dục cần phải sinh động, gần gũi với thanh niên, trong đó cần quan tâm nhiều hơn đến đối tượng thanh niên tự do, thanh niên trong các doanh nghiệp ngoài quốc doanh, thanh niên chậm tiến, mắc các tệ nạn xã hội, thanh niên vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn. Các hoạt động giáo dục lý tưởng, đạo đức, lối sống, ý thức công dân cho thanh niên phải gắn với việc tổ chức các phong trào hành động cách mạng, phong trào thi đua yêu nước, các hoạt động tình nguyện cộng đồng. Việc chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ phải được thực hiện thường xuyên thông qua tổ chức học tập các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, đẩy mạnh triển khai cuộc vận động “Tuổi trẻ Việt Nam học tập và làm theo lời Bác”. Đảm bảo đồng bộ và thống nhất giữa hoạt động giáo dục của các chủ thể, các lực lượng giáo dục, trong đó hoạt động giáo dục trong nhà trường và của Đoàn thanh niên phải phù hợp với tâm lý, đời sống giới trẻ, phải coi trọng phát huy dân chủ, phát huy năng lực, trí tuệ, tính sáng tạo của thanh niên. Tăng cường giáo dục lý tưởng, đạo đức cách mạng, lối sống văn hóa, ý thức công dân để hình thành thế hệ thanh niên có phẩm chất tốt đẹp, có khí phách và trách nhiệm xã hội cao.

2.4. Đẩy mạnh phong trào thi đua học tập sâu rộng trong đoàn viên thanh niên

Xây dựng xã hội học tập với nhiều hình thức phong phú, đa dạng để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, ngoại ngữ, tin học; triển khai có kết quả phong trào sáng tạo trẻ trong các đối tượng thanh niên nhằm phát huy trí tuệ, lòng say mê và khả năng sáng tạo của tuổi trẻ trên các lĩnh vực của đời sống xã hội; tăng cường công tác nghiên cứu, ứng dụng khoa học kỹ thuật và công nghệ mới vào phục vụ sản xuất và đời sống. Đổi mới toàn diện giáo dục và đào tạo, tạo cơ hội cho mọi thanh niên được học tập, không ngừng nâng cao trình độ, có tri thức và kỹ năng, vươn lên ngang tầm với thanh niên các nước tiên tiến trên thế giới. Nâng cao chất lượng lao động trẻ, giải

quyết việc làm, tăng thu nhập và cải thiện đời sống cho thanh niên. Xây dựng môi trường xã hội lành mạnh, tạo điều kiện cho thanh niên nâng cao đời sống văn hóa tinh thần, phát triển toàn diện. Coi trọng hơn nữa việc trọng dụng tài năng trẻ, tạo bước chuyển có tính đột phá trong bố trí và sử dụng cán bộ trẻ trên tất cả các lĩnh vực. Phát huy sự nỗ lực phấn đấu của mỗi thanh niên trong học tập, lao động và cuộc sống; không ngừng rèn luyện đạo đức, lối sống, hoàn thiện nhân cách trở thành công dân hữu ích, thành viên tốt trong gia đình, tích cực đóng góp cho sự phát triển của đất nước.

3. Kết luận

Thấy rằng, tư tưởng giáo dục, rèn luyện thanh niên để bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau chính là tinh thần xuyên suốt trong "Di chúc" của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thanh niên và công tác thanh niên của Đảng. Quán triệt và thực hiện "Di chúc" của Người, cần phải đặc biệt chăm lo bồi dưỡng giáo dục rèn luyện thanh niên có bản lĩnh chính trị, có phẩm chất đạo đức, có năng lực để xứng đáng với vai trò là người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng", vừa "chuyên" như Bác đã căn dặn. Thanh niên phải được đặt ở vị trí trung tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 12, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 498.
- [2] Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 12, tr.510.
- [3] Hồ Chí Minh, *Sđd*, tập 11, tr. 426.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016, tr.147.

ABSTRACT

Training the youth in president Ho Chi Minh's testament

President Ho Chi Minh's "Testament" (1969) is a special workS that has many theoretical and practical values for the whole Party, the people and the whole army. The "Testament" mentions many issues of the Party, of the revolution, of Ho Chi Minh's personal aspirations..., in which his thoughts on youth promotion for revolution are mentioned diversified and comprehensive. It is imperative that the implementation of the Directive 05-CT / TW be implemented in the real life.

Keywords: *Ho Chi Minh, Testament, Youth work.*